

Οἱ παρα - λογισμοὶ στὴν ποίηση

Τὰ παλιά φιλολογικά διδλία ἔχουν καὶ ἓνα παράξενο ἐνδιαφέρον, πολλές φορές διασκεδαστικό, πού ὅμως σέ βοηθεῖ νὰ κατανοήσεις καλύτερα τὴ δική σου θέση. Πῶς διάβασαν οἱ παλαιοὶ τὴν ποίηση, θέλω νὰ πῶ πῶς τὴν καταλάβαιναν; Τὴ ζητοῦσαν στὴν ποίηση; Μᾶς βοηθεῖ στὴ δική μας ἀνάγνωση.

Ἕνα μικρὸ δείγμα σήμερα.

Πρόκειται γιὰ τὶς «Ἐκλογές ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ» τοῦ Νικολάου Πολίτου, ἔκδοση 1914. Εἶναι ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα διδλία τῆς πνευματικῆς μας, Νεοελληνικῆς, ζωῆς. Στὸ ὑπ' ἀριθ. 81 τραγούδι — εἶναι ἡ πάρα πολὺ ὁμορφη παραλαγὴ «Τοῦ Μαυριανοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς του» — ὑπάρχουν οἱ ἐξῆς στίχοι:

στ. 76. Σιεταί λυγιεταί ἡ λυγερή, γεμίζει ἡ γῆς λου-
(λούδια)

78. Καὶ πάλι μετασειστικῇ, γεμίζει ἡ γῆς ζαφεῖρια.

Ὁ Πολίτης φοβάται ὅτι οἱ ἀναγνώστες τοῦ ὁμορφου τραγουδιοῦ δὲν θὰ καταλάβουν, ἢ θὰ παρεξηγήσουν, γι'αὐτὸ σχολιάζει: «στ. 76 ἀναφέρεται εἰς τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα ἐστολίζον τὴν κόμην τῆς, ὁ δὲ στ. 78 εἰς τοὺς σαπ-
φεῖρους τῶν δακτυλιδίων τῆς».

Ἀλλὰ, ὅλοι τὸ καταλαβαίνομε, ὅτι ἔτσι ἐξηγημένοι οἱ στίχοι, ἐνῶ προηγουμένως δὲν μᾶς δημιουργοῦσαν πρόβλημα, τώρα μπερδεύονται. Εἶναι δυνατό νὰ εἶχε στὰ μαλλιά τῆς ἡ ὁμορφη κοπέλλα τόσα λουλούδια καὶ στὰ δακτυλίδιά τῆς τόσα ζαφεῖρια ὥστε νὰ γεμίσει ἀπὸ αὐτὰ ἡ γῆς; Ὅχι δέξαι! Τὴ σύγχυση τὴ φέρνει ἡ θέληση τοῦ Πολίτη νὰ ἐξηγήσει λογικὰ τοὺς στίχους. Γίνεται ὅμως; Σήμερα ἡμεῖς, 60 χρόνια μετὰ τὸν Πολίτη, λέμε ὅχι! Ἡ σύγχρονη ποίηση μᾶς ὑποχρέωσε νὰ διαβάζομε διαφω-
ρετικὰ τὴν ποίηση, ὅχι μόνο τὴ σύγχρονη ἀλλὰ καὶ τὴν παλαιά, καὶ τὴ δημοτικὴ ἀκόμη, πού τὴν θεωροῦν σάν συντηρητικὴ ποίηση, χωρὶς τόλμη.

Καὶ ὅμως ἡ τόλμη τῆς δημοτικῆς ποιήσεως εἶναι πολ-
λὲς φορές ἐντυπωσιακὴ, σὲ ἀναγκάζει νὰ σταματήσεις μπροστὰ τῆς, ὅπως ὑποχρεώθηκε καὶ ὁ Πολίτης νὰ στα-
ματήσει μπροστὰ στοὺς δύο προηγουμένους στίχους.

Νὰ σκεφτεῖς μόνο τί σέρνουν τῆς νέας ποιήσεώς μας, τί τῆς καταλογίζουν ἀκόμη καὶ σήμερα μετὰ ἀπὸ τόσα «μαθήματα» (ἡ λέξη μετὰ τὸ νόημα πού ἔχει στὸν Αἰσχύ-
λο). — Δὲν τὴν καταλαβαίνουν. — Εἶναι παράλογη. — Οἱ ποιητὲς λένε ἀνοησίες, θλακίεις, κ.τ.λ. Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ τὴν ποίηση σημαίνει τόλμη, τολμηρὴ σύλληψη τοῦ κό-
σμου. Ὁ ποιητὴς δὲν ἀπευθύνεται μόνο στὴ λογικὴ σου, ἀλλὰ στὴν ὁλότητά σου, καὶ ἡ λογικὴ σου εἶναι κάτι λι-
γότερο ἀπὸ τὸ μισὸ τῆς ὁλότητάς σου.

Μία προσεκτικὴ ἀνάγνωση δημοτικῶν τραγουδιῶν θὰ μᾶς ἔκανε πιὸ συνετοὺς στὴν κρίση μας γιὰ τὴ σύγχρο-
νη ποίησή μας.

Ἡ δημοτικὴ ποίηση λοιπόν, ποίηση τολμηρῇ; Βε-
βαίως! Μὲ τὸ νόημα πού εἶναι τολμηρὴ καὶ ἡ σύγχρονη ποίησή μας. Καὶ νὰ σκεφτῇς πῶς ἡ δημοτικὴ ποίηση εἶναι «ἐγκεκριμένη», δὲ σκεφτεται κανεὶς νὰ τὴν ἀπορρίψει, νὰ τὴν καταδικάσῃ; εἶναι ποίηση πού βρίσκεται στὰ στόματα ὅλων σχεδόν — ἢ τουλάχιστον δρισκόταν μέχρι χτές.

Μερικὰ δείγματα θὰ παραθέσω ἐδῶ μὲ ἐλάχιστα σχό-
λια.

Α. «Τοῦ Νεκροῦ ἀδελφοῦ».

στ. 23. Ἐγινεν ἡ πέτρα ἄλογον τὸ χῶμαχ χαλινάριν
Τζαὶ νὰ σου τζαὶ τὸν Κωνσταντὰ ποπάνω κα-
(βαλλάρην.

(Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ τρα-
γούδια, σελ. 313).

Θὰ πῆς ἴσως ὅτι ἐδῶ πρόκειται γιὰ παραμῦθι ὅπου εἶναι ἐπιτρεπτός ὁ παραλογισμὸς τῶν στίχων αὐτῶν.

Ναί! Ἀλλὰ σκέφτηκες ποῖα εἶναι ἡ στάση μας ἀπέναντι
στὸ παραμῦθι, τί θέση ἔχει στὴ ζωὴ μας τὸ παραμῦθι;

Ἄς θυμηθοῦμε τὸ Σεφέρη:

κι ἂ σου μιλῶ μὲ παραμῦθια καὶ παραβολές
εἶναι γιὰ τ' ἀκούς γλυκότερα, κι ἡ φρίκη
δὲν κουδεντιάξεται γιὰ τὴν ζωντανή
γιὰ τὴν εἶναι ἀμίλητη καὶ προχωράει.

(«Τελευταῖος σταθμός»)

Β. «Ἡ Ἀπιστὴ γυναῖκα»

στ. 5 Ὡς εἶν' τὸ μῆλον κόκκινο καὶ τὸ κυδώνιν ἄσπρο
καὶ τὸ φεγγάρι τ' ἄγλαμπρον, ἔτσι εἶναι κι ἡ κυ-
(ρά μου.

(Γ. Ἰωάννου, Παραλογές, σελ. 52)

Μὴν πείς ὅτι ἐδῶ ἔχομε παρομοίωση, γιὰ νὰ ἀποφεύγεις
τὸ σκόπελο τοῦ παρα-λογισμοῦ; γιὰ τὴν φτάνει νὰ προ-
σέξει κανεὶς καλὰ τοὺς δύο στίχους καὶ θὰ καταλάβει ὅτι
ἡ παρομοίωση ἀπλῶς σώζει τὰ προσηχήματα. Τὸ ἴδιο καὶ
στοὺς ἐπόμενους στίχους.

Γ. «Τῆς Ἀπολησμονημένης»

στ. 39. Καλῶς τὸν ἤθελα νὰ δῶ, τὸν πιθυμοῦσα νὰ ῥθῃ
καλῶς τὸν τὸ βασιλικὸ μὲ τὰ χρυσὰ του τ' ἄνθη.

(Ἀκαδημία, δ.π., σελ. 411)

Ἄν κοιτάξουμε μὲ προσοχὴ θὰ δοῦμε πῶς πάνω
στὴν ἴδια γραμμὴ βρίσκεται καὶ τὸ πάρα κάτω ἀπόσπα-
σμα ἀπὸ τὸ Ἄσμα ἡρωικὸ καὶ πένθιμο γιὰ τὸ χαμένο
ἀνθυπολοχαγὸ τῆς Ἀλβανίας τοῦ Ἑλύτη:

Γεῖά σου.....

καὶ σὺ θρυσούλα τοῦ μεσημεριοῦ πού ἔτρεμες ὡς τὰ πό-
(δια του

καὶ σὺ κοπέλα πού ἦσουν αἱ Ἑλένη του,
πού ἦσουν τὸ πουλί του, ἡ Παναγία του, ἡ Πούλια του,
γιὰ τὴν καὶ μιὰ μόνο φορὰ μὲς στὴ ζωὴ ἂν σημαίνει
ἀγάπη ἀνθρώπου, ἀνάδοντας
ἄστρον ἀπ' ἄστρο τὰ κρυφὰ σιερώματα
θὰ βασιλεύει πάντοτε παντοῦ ἡ θεία ἡχώ
γιὰ νὰ στολίζει μὲ μικρὲς καρδιὲς πουλιῶν τὰ δάση,
μὲ λῦρες ἀπὸ γίαισμα τὰ λόγια τῶν ποιητῶν.

Δ. «Τοῦ Νικοτσάρα»

στ. 6. Τρεῖς μέρες κάμει πόλεμο, τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς
(νύχτες.

Χιόν' ἔτρουγαν, χιόν' ἔπιναν καὶ τὴ φωτιά βα-
(στοῦσαν.

(Ἀκαδημία, δ.π. σελ. 212)

Ἐδῶ δὲν ἔχομε οὔτε παραμῦθι, οὔτε παρομοίωση.
Εἶναι ὁλοφάνερο. Ὁ στ. 7 βρίσκεται πέρα ἀπὸ τὴν κα-
θημερινὴν μας ἐμπειρία. Ἄς ἀλλάξουμε τὸ στ. 7 μὲ τὸν
ἐξῆς:

χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερό, χωρὶς ὕπνο στὸ μάτι

Εἶναι ἀπὸ τὸ ἴδιο τραγούδι «Τοῦ Νικοτσάρα» ἀλλὰ
ὅπως τὸ τραγουδοῦσαν σὲ ἄλλο τόπο. Εἶναι στίχος πού
βρίσκεται στὰ ὅρια τῆς ἐμπειρίας μας. Καὶ ὅμως, ἂν μᾶς
ἔλεγαν νὰ διαλέξουμε ἓναν ἀπὸ τοὺς δύο, νομίζω πῶς ἀβί-
στα θὰ πηγαίναμε στὸ στίχο:

χιόν' ἔτρουγαν, χιόν' ἔπιναν καὶ τὴ φωτιά βαστοῦσαν.

Ἄν ἀναρωτηθῶμε γιὰτί, ἴσως ἀρχίσουμε νὰ δρίσκομε
κάποια ἐξήγηση στοὺς περιλάλητους παρα - λογισμοὺς
τῆς ποιήσεως.

«Τὸ γὰρ φιλότιμον...»

«Τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγῆρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινὲς φασιν, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι». (Γιατὶ ἡ αἴσθησις τῆς τιμῆς εἶναι τὸ μόνον ποῦ δὲ γεννᾷ, κι ὅταν ἔρθουν τ' ἀνωφέλευτα τὰ γερατιά, ἐκεῖνο ποῦ φέρνει πῶς πολλὴ χαρὰ δὲν εἶναι νὰ κερδίζει κανεὶς χρήματα, ὅπως λένε μερικοὶ εἶναι νὰ τὸν τιμοῦν). Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Περικλῆς παρηγορεῖ

Ε. «Τῆς κουμπάρας ποῦ ἔγινε νύφη».

στ. 21. Ἐκεῖ ἦμπε κ' ἐστολίζετο 'που τὸ πορνὸ ὥς τὸ
(θράδου
'που τὸ πορνὸ ὥς τ' ἄλλο πορνὸ κι ὥς τ' ἄλλο
(μεσημέρι
τὸν ἥλιο βάλλει πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθι
καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερὸ βάλλει καμαροφρύδι.
(Ἀκαδημία, δ.π. σελ. 418)

Παραλληλίστε αὐτὸ μὲ τὸ πάρα κάτω τοῦ Ἑλύτη:

Ἦ τί ὥραία ποῦ εἶσαι

Μ' ἓνα μεγάλον ἥλιο στὰ μαλλιά
καὶ μὲ μιὰ μέλισσα στὴν λάμψη τοῦ χοροῦ σου

Μὲ τὸ μισὸ οὐρανὸ μέσα στὰ μάτια σου
καὶ μὲ τὸν ἄλλον στὰ μάτια ποῦ ἀγαπᾷς

(«Ἡ πεντάμορφη στὸν κῆπο»)

Καὶ μὲ τὸ πάρα κάτω τοῦ Σεφέρη:

Μὲ τὸ θαυτὸ στηθόδεσμο, τὸν ἥλιο στὰ μαλλιά, κι αὐτὸ τὸ
ἀνάστημα
Ἰσκιό καὶ χαμόγελα παντοῦ
στοὺς ὤμους στοὺς μηροὺς στὰ γόνατα.

(«Ἑλένη»)

«Αἰχμαλωσία νέου ὑπὸ πειρατῶν».

στ. 3 Ἐνεφύσησε γλυκὺς βορρᾶς ἀέρας
κι ἀνεσήκωσε τῆς κόρης τὴν ποδίτσα
5. κι ἀνεφάνηκεν ὁ ποδοστράγαλός της.
Ἐλαμψ' αἰγιαλός, ἔλαμψαν τὰ καράβια·
κάτεργά ῥχοντο καὶ ἔλαμψαν κ' ἐκεῖνα.

(Ἀκαδημία, δ.π. σελ. 469)

Καλὰ ὁ γιαιλός, ἄς ζορίσουμε τὴ λογικὴ μας, καλὰ
τὰ κάτεργα ποῦ ῥχοντο, καὶ πρέπει νὰ υποθέσουμε ὅτι ἦ-
σαν κοντά· ἀλλὰ τὰ καράβια ποῦ ἦσαν μίλια μακριά;

(«Ἡ κακιά πεθερά»)

στ. 34. Κι ἐκεῖ ποῦ θάψανε τὸ νιό, ἐδῆκε κυπαρίσσι·
κι ἐκεῖ ποῦ θάψανε τὴ νιά, ἐδῆκε καλαμάκι.
Ἀντικατὰ ἢ καλαμιά, φιλεῖ τὸ κυπαρίσσι.

40. «Γιὰ ἰδέτε τὰ βαριόμοιρα, τὰ βαριοχωρισμένα,
ποῦ δὲ φιλιούνται ζωντανά, φιλιούντ' ἀποθα-
(μένα».

(Γ. Ἰωάννου, δ.π. σελ. 67)

Στὸ τελευταῖο αὐτὸ κομμάτι ἴσως μᾶς δίνεται ἡ ἀφορ-
μή, κατὰ τρόπο ὕλικο θὰ ἔλεγε, νὰ ἰδοῦμε τί ὅρισκεται
κάτω ἀπὸ τὸν παρα-λογισμό· αὐτὸ τὸ ἀόρατο ποῦ συν-
δέει τὰ φαινομενικὰ ἀσύνδετα. Μᾶς δίνει ἀφορμὴ νὰ ψά-
ξουμε τὸ θέμα: Τί σχέση ἔχει λοιπὸν ἡ λογικὴ μὲ τὴν
ποίησι; Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ἄλλη ὑπόθεσις.

ΑΡΗΣ ΔΡΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ

τοὺς γέρους γονεῖς τῶν νεκρῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πο-
λέμου (Θουκ. Β, 44, § 4). Ὡστε καὶ γιὰ τοὺς ἀρχαίους
μας προγόνους, αὐτὸ ποῦ σήμερα ὀνομάζουμε «φιλότιμο»
(ἀτομικὸ ἢ ἐθνικὸ), ἀποτελοῦσε ἓνα ἀπὸ τὰ θαυτέρα
τοὺς συναισθήματα. Κι αὐτὸ ποῦ ὀνομάζουμε «ἀτομισμὸς»
τοῦ Νεοέλληνα, δὲν μοιάζει μὲ τὴν ἐνδοστροφή τοῦ Βό-
ρειου Εὐρωπαίου ἢ τοῦ ἀσκητῆ, ποῦ ἀποτραβιέται, στὸν
ἐαυτὸ του καὶ δὲν νιάζεται γιὰ κανένα γύρω του· ἦταν
ἀντιθετὰ ἡ προσπάθεια νὰ διακριθεῖ μέσα στὸ κοινωνικὸ
σύμπαν, ξεπερνώντας τοὺς ἄλλους· ἐνῶθε δηλαδὴ πάν-
τοτε σὰν ἀνάγκη τὴν ἀναγνώρισί του ἀπὸ τοὺς γύρω,
τὴν κοινωνία ποῦ τὸν περιτριγυρίζει. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη
μεριά δὲν ἔφτανε στὸ ἄλλο ἄκρο, νὰ ἀνεχθῇ τὸν ἐαυτὸ
τοῦ ἐξάρτημα ἀπλὸ στὴν κοινωνικὴ μηχανή, ὅπως ἄλλοι
λαοί, παλαιοὶ καὶ νέοι. Στὸ θέμα αὐτὸ εἶναι στὸ λαὸ μας
ἀκόμα σεβαστὴ ἡ ἀποψη «πάν μέτρον ἄριστον».

Τὸ θέμα εἶναι τόσο συχνὸ καὶ τόσο παλιὸ στὴν ἀρ-
χαία φιλολογία (ἄς θυμηθοῦμε τὴν «μῆνιν τοῦ Ἀχιλλέ-
ως»). Σήμερα θὰ ἀπασχοληθοῦμε σχετικὰ μ' ἓνα ἀπ' τὰ
μικρότερα φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Ξενοφῶντος, τὸν «Ἰέ-
ρων». Ἐκεῖ ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν κι ὁ ποιητὴς
Σιμωνίδης ὁ Κεῖος συζητοῦν, ἂν ἓνας «τύραννος» μπορεῖ
νὰ ναι εὐτυχισμένος ὅσο κι ἓνας ἀπλὸς πολίτης, καὶ πῶς
θὰ μπορούσε νὰ ἐξασφαλίσει τὴν συμπαθία τῶν ὑπηκό-
ων του καὶ νὰ εὐτυχίσει. Καὶ δέβαια βασικὸ πρόβλημα,
γιὰ ἓνα τέτοιο τύραννο (μὲ τὴ πρώτη σημασία τῆς λέ-
ξεως: ἀπόλυτον ἄρχοντα μὴς πόλεως — κράτους) εἶναι
νὰ ἔχει τὴν ἐκτίμησι τῶν συμπολιτῶν του. Τὸ γεγονός
πῶς εἶναι τύραννος δὲν τὸν ἀπαλλάσσει ἀπ' τὴν πρακτι-
κὴ καὶ ἠθικὴ ἀνάγκη νὰ τὸν τιμοῦν ὅσο κι ἓναν ἀπλὸ θνη-
τό, ἂν ὅχι περισσότερο. Δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ μὴν κινδυ-
νεύει. Διψᾷ γιὰ ἔπαινο πάνω ἀπὸ κάθε τι ἄλλο... Μόνο
ποῦ ἐμᾶς ἐδῶ δὲ θὰ μᾶς ἀπασχολήσει δέβαια ἡ ψυχολο-
γία τοῦ «Τυράννου» (ἢ τοῦ ἀρχοντος γενικώτερα), ἀλλὰ
τοῦ ὁποιοδήποτε.

Ὁ ἔπαινος εἶναι «τὸ ἥδιστον ἀκρόαμα» καὶ ἡ λοιδο-
ρία «τὸ χαλεπώτατον»· πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀποψη συμφω-
νοῦν κι οἱ δυὸ συνομιλητὲς ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ διαλόγου
(I, 14). Καὶ τὸ κυνῆγι τῆς «τιμῆς» ἀποτελεῖ βασικὸ κίνη-
τρο: «Ἔοικεν μέγα τι εἶναι ἡ τιμή, ἥς ὀρεγόμενοι οἱ ἄν-
θρωποι πάντα μὲν πόνον ὑποδύονται (=ἀναλαμβάνουν),
πάντα δὲ κινδύνον ὑπομένουσιν» (VII, 1). Αὐτὴ ἡ «φιλο-
τιμία» ὅμως συναντᾶται μόνο στὸν ἄνθρωπο ποῦ ἔχει ἀ-
νεῖε πάρα πάνω ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ ζώου: «Καὶ γάρ
μοι δοκεῖ τούτῳ διαφέρειν ἄνθρω τῶν ἄλλων ζώων, τῷ τι-
μῆς ὀρέγεσθαι, ἐπεὶ σιτίους γε καὶ ποτοὶς καὶ ὕπνοις καὶ
ἀφροδισίοις πάντα ὁμοίως ἡδεσθαι ἔοικε τὰ ζῶα· ἡ δὲ φι-
λοτιμία οὐτ' ἐν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἐμφύεται οὐτ' ἐν ἄπα-
σιν ἀνθρώποις. Οἷς δ' ἂν ἐμφύη τιμῆς τε καὶ ἔπαινου ἔ-
ρως, οὗτοί εἰσιν ἤδη οἱ πλείστον μὲν τῶν δοκημάτων
διαφέροντες, ἄνδρες δὲ καὶ οὐκέτι ἄνθρωποι μόνον νομι-
ζόμενοι» VII, 3). Νὰ λοιπὸν τὸ γνωστὸ μας «ἀντρικὸ
φιλότιμο».

Αὐτὸ τὸ «φιλότιμον» εἶναι ταυτόχρονα καὶ αὐτοσυ-
ναίσθημα (αὐτοθεθαίωσις τῆς ὁποίας ἀξίας μας καὶ ἱκα-
νότητος) καὶ ἀναγνώρισις, τῆς πραγματικότητος αὐτῆς
ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατὰ τρόπο δίκαιο, χωρὶς ψεύτικους ἐ-
παίνους, χωρὶς ἀδίκες κατηγορίες.

Εἶναι εὐκόλο δέβαια νὰ γλιστρήσῃ κανεὶς στὸν κομ-
πασμό: «Αἱ μὲν γὰρ πόλεις δῆπου, ὅταν κρατήσῃσι μά-
χη τῶν ἐναντίων, οὐ ράδιον εἴπειν, ὅσην μὲν ἡδονὴν ἔ-
χουσιν ἐν τῷ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους, ὅσην δ' ἐν τῷ
διώκειν, ὅσην δ' ἐν τῷ ἀποκτείνειν τοὺς πολεμίους, ὥς
(=πόσον) δὲ γαυροῦνται (=ἀλαζονεύονται) ἐπὶ τῷ ἔρ-
γῳ, ὥς δὲ δόξαν λαμπρὰν ἀναλαμβάνουσιν, ὥς δ' εὐφραί-
νονται τὴν πόλιν νομίζοντες ἡδυσμέναι. Ἐκαστος δὲ τις
προσιποιεῖται (=ὑποστηρίζει) καὶ τῆς δουλῆς μετεσχη-
κέναι (=ὅτι καὶ στὴ λήψῃ τῆς ἀποφάσεως πῆρε μέρος)